

Босна и Херцеговина
Агенција за статистику
Босне и Херцеговине

Федерација Босне и Херцеговине
Федерални завод за статистику

Република Српска
Републички завод за статистику

СТРАТЕГИЈА ДИСЕМИНАЦИЈЕ БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА

IPA 3008 Twinning Project

Пројект финансиран од стране Европске уније

Пројект имплементиран од стране

STATISTICS
DENMARK

Сарајево, децембар 2013.

ОРГАНИЗАЦИЈА

Статистика Босне и Херцеговине је статистика која се прикупља, обрађује и дисеминира ради спроведбе статистичких програма или статистика за потребе Босне и Херцеговине.

У Босни и Херцеговини постоје три статистичке институције. У складу са Законом о статистици, званични органи надлежни за организацију, производњу и дисеминацију статистике су: Агенција за статистику Босне и Херцеговине на нивоу државе (БХАС), Федерални завод за статистику у ентитету Федерације Босне и Херцеговине (ФЗС) и Републички завод за статистику у ентитету Република Српска (РЗС).

Поред три статистичке институције, Централна банка Босне и Херцеговине (ЦББиХ) саставља монетарну статистику, статистику платног биланса и статистику финансија за БиХ.

Ова стратегија је заједничка стратегија дисеминације за све три статистичке институције у БиХ и може се прилагодити потребама сваке од тих институција.

Агенција за статистику Босне и Херцеговине (БХАС) послује на основу Закона о статистици Босне и Херцеговине. Слични закони постоје за Федерацију Босне и Херцеговине и Републику Српску. Задатак БХАС-а је да врши координацију, усклађивање, да агрегира и објављује податке који су прикупљени од стране статистичких институција ентитета. Неке податке прикупљају друге институције (нпр. подаци за спољну трговину су из Управе за индиректно опорезивање).

Задатак РЗС РС је прикупљање, производња и дисеминација статистике, што укључује статистичке податке и информације о одређеним областима друштвеног живота, стању и кретању становништва, економским, социјалним и другим догађајима потребним ради праћења и усмјеравања социјално-економског развоја, информисање јавности, размјену информација и међународна поређења таквих догађаја и кретања.

Организовање и спровођење статистичких истраживања од интереса за Федерацију БиХ, као и рад статистичке службе, регулисана је Законом о статистици у ФБиХ. Према овом закону Федерални завод за статистику је носилац статистичке функције и обавезан је да прикупља, производи, архивира, штити, анализира и дисеминира статистичке податке. Поред тога Федерални завод за статистику извршава и задатке који се односе на организацију и вођење статистичких истраживања и то: припрема приједлоге за спровођење статистичких истраживања; припрема приједлог Програма у сарадњи са осталим овлашћеним органима за послове статистике; у складу са међународно прихваћеним стандардима, утврђује јединствене методолошке основе у спровођењу статистичких истраживања; омогућава брз и једноставан приступ подацима и информацијама; ради на развијању техника и метода за заштиту података.

Ова стратегија узима у обзир најбоље европске праксе дисеминације. Начела дисеминације и дистрибуције статистичких података су заснована на званичним статистичким актима, упутствима ММФ-а Специјалном стандарду дисеминације података (СДДС) и Кодексу праксе европске статистике (<http://www.stat.ee/international-statistical-documents>). Видјети: „European Code of Practice for the National and Community Statistical Authorities“ (Европски кодекс праксе за националне и друге заједничке статистичке институције) на Еуростатовој веб страници.

1. КОРИСНИЦИ СТАТИСТИКЕ

Корисници статистике су сва правна и физичка лица којима је статистика потребна за доношење одлука везаних за посао којим се баве или су заинтересовани за званичну статистику.

Различити корисници имају потребу за различитом врстом статистике. Статистика БиХ нуди широк спектар производа и услуга – статистика на различитим нивоима: државни, ентитетски, кантонални и општински ниво. Подаци се нуде у различитим податковним медијима, као и у различитим областима.

Корисници статистичких података сврстани су у корисничке групе (без приоритета):

- државне институције,
- локалне самоуправе,
- студенти, истраживачи и образовне институције,
- информативни медији,
- предузећа,
- невладине организације, удружења, фондације,
- инострани корисници и међународне организације,
- грађани.

Унапређење статистичке писмености становништва је важан задатак. Један од начина остварења побољшања статистичке писмености је кроз успостављање квалитетног дијалога с медијима и образовним установама.

2. НАЧЕЛА И ЦИЉЕВИ ДИСЕМИНАЦИЈЕ

Дисеминација означава дистрибуцију и објављивање статистичких информација и пружање приступа додатним информацијама кроз многобројне канале, производе и услуге. Информације требају бити представљене тако да буду корисне и разумљиве за релевантне групе корисника.

Дисеминација званичне статистике мора бити објективна и непристрасна. То значи да сви подаци који се објављују морају бити независни од било какве контроле од стране политичке или неке друге организације. Статистички органи морају производити и дисеминирати Европску статистику, поштујући независност, на објективан начин, гдје се сви корисници третирају једнако.

Главни циљ Стратегије је развити систем дисеминације статистичких информација у складу са националним и међународним потребама и захтјевима. Дисеминирани статистички подаци требају бити кохерентни и упоредиви, на основу међународних начела и класификација.

Дисеминација статистичких завода/институција слиједи ове принципе/начела:

A. Приступ

Сви корисници морају имати једнак приступ званичној статистици на веб страници. То значи да датуми дисеминације званичне статистике морају бити објављени унапријед, те да нити једна категорија корисника (укључујући Еуростат, званичну власт/државну управу и масовне медије) не може имати приступ званичној статистици (резултатима истраживања званичне статистике) прије других корисника.

Дисеминација на језику/језицима Босне и Херцеговине и на енглеском језику.

Посебна пажња биће посвећена доступности веб странице лицима са инвалидитетом у складу са међународним стандардима.

Званична статистика се увијек дистрибуише заједно са метаподацима и недвосмисленим објашњењима, како би се избјегла погрешна тумачења и злоупотребе.

B. Прилагођеност кориснику (User-friendliness)

Комуникација са корисницима одвија се са циљем разумијевања њихових потреба. Развијање прилагођености корисницима заснива се на истраживањима задовољства корисника. Задовољство корисника се прати редовно и систематски се третира у складу с тим.

Корисници би требали бити у могућности што једноставније пронаћи све релевантне информације о статистици, укључујући информације о времену објављивања, ревизијама/измјенама, коначним подацима и грешкама.

Подаци о употреби статистике (нпр. евалуација преузимања и претплатници на извјештаје) се анализирају ради подршке одређивању приоритета, као и консултација корисника за побољшање веб странице.

Визуализација статистике често креира боље разумијевање података који могу бити приказани у табелама, тексту или базама података. Визуализацију података треба урадити на основу интереса корисника.

B. Вријеме објављивања

Обавијести о дисеминацији статистичких података објављују се у календару објављивања на веб страницама три статистичке институције. Календар објављивања описује тему и предметну област, референтни период и датум објављивања. Тачно вријеме објављивања треба навести на веб страници, по могућности повезано са календаром објављивања.

Свако одступање од временског распореда дисеминације објављује се што је прије могуће, са објашњењем због чега је дошло до одступања, те се наводи ново вријеме објављивања.

G. Прелиминарни и финални подаци

Прелиминарни подаци се објављују само у статистичким областима гдје је то потребно како би се гарантовала правовременост статистике. Прелиминарним подацима увијек слиједе финални подаци.

Различити датуми објављивања указују на публикување/објављивање прелиминарних и финалних података у календару објављивања. У случају прелиминарних података, назнака “Прелиминарни подаци” додаје се у календар објављивања; у случају коначних података не постоји напомена у календару објављивања.

Ако се објављивање односи на прелиминарне податке, одговарајућа фуснота се додаје табели (нпр. подаци за први квартал су прелиминарни подаци), а уклања се након што се прелиминарни подаци замијене финалним подацима.

Д. Обавијест о исправкама

Корисници се обавјештавају о грешкама на насловној страници веб странице. Претплатници се, такође обавјештавају. Шаљу се ревидиране обавијести за штампу. Исправке грешака врше се у складу са приручницима, упутствима и правилницима.

Погрешке откривене у објављеним статистичким подацима се исправљају на веб страници што је прије могуће. То укључује ПДФ публикације. У погледу корекција у штампаним публикацијама (исправке-errata), треба их узети у разматрање у случају озбиљних грешака, а кориснике треба о томе информисати ако је могуће.

Одступање од правовремености достизања циљева се редовно прати, а ако ти циљеви нису испуњени припрема се акциони план.

Е. Међународне статистике

У дијелу “Међународна сарадња” на веб страници налази се линк „European Statistical Data Support“ (Подршка европских статистичких података) (ESDS), гдје корисници могу пронаћи помоћ за европске статистике и Еуростат на свом језику.

Линкови на УН, OECD и према веб страницама националних статистичких институција и међународних организација се такође објављују на веб страници. Статистичке публикације националних статистичких институција и међународних организација су доступни у библиотеци.

Ж. Штампа и информативни медији

Новинари и информативни медији имају посебне потребе. Информативни медији активно су обавијештени о релевантним свјеже-објављеним статистичким подацима. Поред тога, статистичке институције предузимају активности у сврху презентације и објашњења ново објављених статистичких података представницима штампе и информативних медија.

Брза подршка информативних медија је од суштинске важности. За вријеме радног времена институције имају за циљ пружити једноставне и брзе одговоре на питања. У случајевима гдје нисмо у могућности пружити одговоре исти дан, то мора бити јасно назначено у нашем раду са питањима.

Институције обезбјеђују услуге истог високог квалитета за све новинаре, без обзира на врсту медија. Институције су такође свјесне различитих радних услова новинара, као и рокова. Институције имају за циљ откривање вијести о стварима са којима радимо. Институције пружају помоћ информативним медијима под својим условима, такође у случајевима гдје се угао гледишта новинара разликује од нашег.

Ако се деси да су институције или дисеминација статистике предмет озбиљне критике јавности – или да су подаци погрешно схваћени или злоупотребљени – то се може посматрати као медијска криза институције. Када се криза догоди, неопходно је да менаџмент и запослени Одсјека за комуникације реагују у складу са формулисаним правилима понашања у кризним ситуацијама.

Односи са новинарима и информативним медијима су регулисани политиком информативних медија.

3. Методологија

Корисници су континуирано информисани о квалитету статистичких резултата / излаза у односу на критерије квалитета за европске статистике.

Методолошке смјернице садрже информације о изворима и методама прикупљања података, као и о покривености и дефиницијама статистичких истраживања. Методолошке смјернице су доступне на веб страници и све статистичке објаве ће садржати линк на смјернице.

Сви релевантни метаподаци би требали бити доступни на веб страници.

И. Заштита података

Заштита података је загарантована приликом објављивања званичне статистике. Приватност провајдера података (домаћинства, предузећа, управе и остали испитаници), повјерљивост информација које они пружају и њихово кориштење искључиво у статистичке сврхе је загарантовано.

Утоку извршавања својих задатака утврђеним Законом о статистици, статистичке институције и овлаштени органи и установе дјелују у складу са Законом о заштити личних података (Сл. Гласник БиХ, 32/01).

3. КАНАЛИ, ПРОИЗВОДИ И УСЛУГЕ

Дисеминација се састоји од одређених канала, производа и услуга.

А. Канали

Институције врше дисеминацију кроз следеће канале:

- Веб страница садржи све друге текстуалне дисеминацијске канале. Веб страница биће развијена на основу резултата анкете корисника. Унапређењем веб странице треба смањити оптерећење индивидуалних упита. Електронске верзије свих публикација су доступне на веб страници. Прво објављивање података увијек се презентује на веб страници; у одговарајућим случајевима веб објављивање у исто вријеме иде у пратњи са другим каналима. Веб страница нуди различите услуге као што су RSS, Twitter и претплата на билтене;
- Статистичку базу података треба успоставити на веб страници. Онлине базе података се ажурирају када су нови подаци расположиви. Нове предметне области треба

укључити у базе података током периода стратегије. Онлине база података посебно ће предузећима пружити бољи приступ подацима;

- Друштвени медији се могу користити за комуникацију са корисницима када је то релевантно. Twitter је модеран начин обавјештавања корисника о новим статистикама;
- Штампане публикације (hard copy верзије) се производе у складу са потребама корисника. Оне ће увијек бити објављене у дигиталном формату на веб страници;
- Лична питања – поштом, факсом, преко протокола или путем телефона (call центра) – биће одговорени, али би се могла размотрити централизација руковања захтјевима купаца;
- Конференције за штампу се сазивају када је то неопходно.

Дисеминацијске услуге користе модерну информационо-комуникациону технологију и принтане верзије на папиру. Статистичке институције ће додијелити приоритет дигиталној дисеминацији у периоду који покрива стратегија.

Б. Производи

Институције дисеминирају сљедеће производе:

- Годишњак (уз CD-ром) се објављује сваке године. У поређењу са „У бројевима“, Годишњак ће бити детаљнији и садржати табеле с детаљнијим разрадама, методологијама и визуализацијом. Годишњак даје кратак преглед ситуације и промјена у окружењу, становништва, друштвеног живота и економије за одређену годину у односу на претходне временске интервале на основу годишње статистике;
- „У бројевима“ објављује се сваке године. Сврха овог производа је да пружи кратак и једноставан, али свеобухватан статистички приказ;
- Статистичке публикације (мјесечне, кварталне, годишње, тематске) објављују се на веб страници и, када је то потребно, штампане верзије. Очекује се смањење циркулације штампане верзије (тврде копије), с обзиром да ће све више корисника приступати публикацијама на веб страници. Изглед/дизајн штампаних публикација треба модернизирати. Сврха публикација је објава детаљних података. Структура публикација биће вреднована с увођењем метаподатака и дисеминационих база података;
- Билтени су доступни на веб страници и путем електронске поште путем претплате. Билтени садрже информације о објавама, публикацијама и опште вијести;
- Прва издања/објаве испоручују нове податке из било којег статистичког предметног подручја/области на једном општем нивоу. Прва издања су кратке и концизне статистичке листе с информацијама издате у складу са динамиком (распоредом) редовних статистичких истраживања (мјесечно, квартално, полугодишње, годишње, двогодишње и трогодишње). Прва издања могу се урадити тако да садрже линкове на додатне информације (нпр. билтене, Методолошке смјернице и базе података);
- Обавјештења / изјаве за штампу су кратке вијести попут информација одабраних из недавно завршених званичних статистика, којима се обавјештава јавност о завршетку и доступности свјезих података у одређеном предметном подручју статистике;

- Статистички билтени (мјесечни, квартални, годишњи, или годишњи тематски билтени) презентују свеобухватне резултате појединачних истраживања/анкета или више истраживања из исте области. Сваки извјештај садржи напомене о методологији, наводећи изворе из којих су подаци прикупљени, дефиниције и упоредивост, статистичке табеле у серији за посљедњих пет или више година, као и списак издатих публикација;
- Церна издања референтне књиге припремати ће се ако за то буду обезбјеђени ресурси. Књиге ће пружити основне информације о једном или више статистичких подручја у погодном формату. Циљна група за књиге састоји се од релевантних државних институција. Књиге ће се објављивати у ПДФ формату/верзији и, када је то потребно, у штампаној форми;
- Методолошке смјернице садрже информације о изворима и методама прикупљања података, као и о покривености/обухвату и дефиниције статистичких истраживања. Ове публикације намијењене су свима онима који спроводе статистичка истраживања и анкете, као и корисницима ради бољег разумијевања података.

V. Услуге

Институције нуде сљедеће услуге:

- Информативна услуга је мјесто контакта за кориснике који су у позицији, односно могу добити приступ траженим подацима, публикацијама или савјету. Информационе услуге су јавно добро без новчане накнаде. Информативне услуге треба централизовати како би се креирао једноставан и лаган процес. Библиотека ФЗС-е је физичка локација гдје корисници могу посјетити институцију и добити жељени савјет, податке или публикације – било да се ради о регионалном, националном или међународном нивоу;
- Услуге по мјери корисника су начин пружања клијенту плаћеног приступа детаљним подацима, на основу посебног, специфичног захтјева. За институцију услуге по мјери могу бити начин профилирања важности статистичких података; то је за институцију и начин да добије искуства о сарадњи са нпр. приватним организацијама, као и начин добијања приступа додатним средствима финансирања. Само у одређеним случајевима биће резултати објављени и стога се ово може сматрати дисеминацијом;
- Услуга информативног медија састоји се од активног информисања о релевантним и занимљивим новим издањима/објавама, публикацијама и догађајима везаним за статистику, опћенито; као и руковање питањима и захтјевима, укључујући одржавање конференција за штампу и давање интервјуа. Услуга је (или биће) описана у политици информативних медија;
- Е-mail сервис се користи за слање билтена (Newsletters) који су доступни на веб страници и кроз е-mail претплату. Е-mail се такође користи и за слање одговора на захтјеве;
- RSS је веб алат који корисницима пружа могућност да добију најновија статистичка ажурирања по специфичним статистичким темама. Институције ће радити на интеграцији алата у своје веб странице ако то већ није урађено, тј. ако алат већ није интегрисан.

ДАТУМ: _____

НАЗИВ ИНСТИТУЦИЈЕ: _____

ПОТПИС ДИРЕКТОРА ИНСТИТУЦИЈЕ: _____

ДАТУМ: _____

НАЗИВ ИНСТИТУЦИЈЕ: _____

ПОТПИС ДИРЕКТОРА ИНСТИТУЦИЈЕ: _____

ДАТУМ: _____

НАЗИВ ИНСТИТУЦИЈЕ: _____

ПОТПИС ДИРЕКТОРА ИНСТИТУЦИЈЕ: _____